

DOMSTOLENS DOM  
av den 25 juli 1991\*

I mål C-221/89

har High Court of Justice of England and Wales till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

The Queen

och

Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd m.fl.

Begäran avser tolkningen av bestämmelser i gemenskapsrätten om etableringsrätt, proportionalitetsprincipen och förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet, i syfte att kunna avgöra om den nationella lagstiftning som anger villkoren för registrering av fiskefartyg är förenlig med dessa bestämmelser.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden O. Due, avdelningsordförandena G. F. Mancini, T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias och M. Díez de Velasco samt domarna Sir Gordon Slynn, C. N. Kakouris, R. Joliet, F. Grévisse och M. Zuleeg,

generaladvokat: J. Mischo,  
justitiesekreterare: J.-G. Giraud,

som beaktat de skriftliga yttrandena från

\* Rättegångsspråk: engelska.

- Factortame Ltd m.fl., genom David Vaughan, QC, Gerald Barling, barrister, David Anderson, barrister och Stephen Swabey, solicitor, advokatfirman Thomas Cooper & Stibbard,
- den brittiska regeringen, genom Timothy J. G. Pratt, principal assistant treasury solicitor, i egenskap av ombud, biträdd av Sir Nicholas Lyell, QC, Solicitor General, Christopher Bellamy, QC, Christopher Vajda, barrister, och Andrew Macnab, barrister,
- den belgiska regeringen, genom I. L. Van de Vel, generaldirektör vid transportministeriet, i egenskap av ombud,
- den danska regeringen, genom Jørgen Molde, juridisk rådgivare vid utrikesministeriet, i egenskap av ombud,
- den tyska regeringen, genom Ernst Röder, Regierungsdirektor, Förbundsfinansministeriet, och Gerhard Leibrock, Regierungsrat, vid samma ministerium, båda i egenskap av ombud,
- den grekiska regeringen, genom H. M. Mamouna, advokat vid avdelningen för gemenskapsrättsliga tvister vid utrikesministeriet, i egenskap av ombud,
- den spanska regeringen, genom Javier Conde de Saro, generaldirektör för rättslig och institutionell samordning av gemenskapsfrågor, och Rosario Silva de Lapuerta, abogado del Estado, vid rättstjänsten för mål vid Europeiska gemenskapernas domstol, båda i egenskap av ombud,
- den irländska regeringen, genom Louis J. Dockery, chief state solicitor, i egenskap av ombud,
- kommissionen, genom juridiska rådgivaren Robert C. Fischer och Peter Oliver, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

som beaktat förhandlingsrapporten,

som hört de muntliga yttrandena, avgivna vid sammanträde den 17 januari 1991, av Factortame Ltd m.fl., företrätt av D. Vaughan, QC, av Rawlings (Trawling) Ltd, företrätt av N. Forwood, QC, av Förenade kungarikets regering, av den belgiska regeringen, företräd av J. Van de Velde, rådgivare vid utrikesministeriet, av den

tyska regeringen, företrädd av Dr. J. Karl, av den grekiska regeringen, företrädd av I. Galani-Maragkoudaki, av den spanska regeringen, av den irländska regeringen, företrädd av J. O'Reilly, SC, och av kommissionen,

som hört generaladvokatens förslag till avgörande, framlagt vid sammanträde den 13 mars 1991,

meddelar följande

### dom

- 1 Genom beslut av den 10 mars 1989, som inkom till domstolen den 17 juli 1989, har High Court of Justice of England and Wales, i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget, ställt fyra frågor om tolkningen av bestämmelser i gemenskapsrätten om etableringsrätt, proportionalitetsprincipen och förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet, i syfte att kunna avgöra om den nationella lagstiftning som anger villkoren för registrering av fiskefartyg är förenlig med dessa bestämmelser.
- 2 Dessa frågor har uppkommit inom ramen för en tvist mellan Secretary of State for Transport, nedan kallad "Secretary of State", och Factortame Ltd, tillsammans med flera andra bolag som bildats enligt Förenade kungarikets lagstiftning, samt styrelseledamöter och aktieägare i dessa bolag, av vilka de flesta är spanska medborgare, nedan kallade "sökandena i målet vid den nationella domstolen".
- 3 Det framgår av handlingarna i målet vid den nationella domstolen att sökandena äger eller driver 95 fiskefartyg som registrerats i det brittiska fartygsregistret i enlighet med Merchant Shipping Act 1894. Av dessa fartyg var 53 ursprungligen registrerade i Spanien och seglade under spansk flagg, men de registrerades vid olika tidpunkter från 1980 i det brittiska registret. De resterande 42 fartygen har alltid varit registrerade i Förenade kungariket, men de har vid olika tidpunkter, huvudsakligen från 1983, förvärvats av bolagen i fråga.
- 4 Lagstiftningen som styr registreringen av brittiska fiskefartyg ändrades radikalt genom del II av Merchant Shipping Act 1988 (nedan kallad "1988 års lag") och Merchant Shipping (Registration of Fishing Vessels) Regulations 1988 (S.I. 1988, nr 1926, nedan kallad "1988 års förordning").

Det är ostridigt att Förenade kungariket ändrade den tidigare lagstiftningen för att stoppa förekomsten av "quota hopping", vilket enligt Förenade kungariket leder till att de fiskekvoter som tilldelats Förenade kungariket "plundras" av fartyg som seglar under brittisk flagg men som inte i egentlig mening är brittiska.

- 5 1988 års lag föreskriver att det skall upprättas ett nytt register i vilket alla brittiska fiskefartyg hädanefter skall registreras, inklusive de fartyg som redan registrerats i det gamla allmänna registret som förts enligt 1894 års lag. Det är dock endast de fiskefartyg som uppfyller de villkor som fastställs i artikel 14 i 1988 års lag som kan registreras i det nya registret.
- 6 I artikel 14.1 föreskrivs att, förutom i de fall undantag beslutas av Secretary of State for Transport, kan ett fiskefartyg endast registreras i det nya registret om:
  - "a) fartyget är i brittisk ägo,
  - b) fartygets ledning finns i Förenade kungariket och dess operationer leds och kontrolleras därifrån, och
  - c) fartygets befraktare, ledning eller operatör är en behörig person eller ett behörigt bolag".

Enligt artikel 14.2 skall ett fiskefartyg anses tillhöra en brittisk ägare om den formella äganderätten (legal title) till fartyget uteslutande innehas av en eller flera behöriga personer eller bolag och om den verkliga äganderätten (beneficial ownership) till fartyget innehas av ett eller flera behöriga bolag eller till minst 75 % innehas av en eller flera behöriga personer. Enligt artikel 14.7 skall med "behörig person" förstås en person som är brittisk medborgare och som har bosättning och hemvist i Förenade kungariket och med "behörigt bolag" avses ett bolag som bildats i Förenade kungariket och som har sitt huvudsakliga verksamhetscentrum där och i vilket minst 75 % av aktiekapitalet ägs av en eller flera behöriga personer eller bolag och minst 75 % av bolagets styrelseledamöter är behöriga personer.

- 7 Slutligen, enligt artikel 14.4 kan Secretary of State for Transport bevilja en enskild person dispens från kravet på medborgarskap med beaktande av hur länge han har varit bosatt i Förenade kungariket och varit verksam inom fiskerinäringen där.

- 8 1988 års lag och 1988 års förordning trädde i kraft den 1 december 1988. Enligt artikel 13 i 1988 års lag förlängdes giltighetstiden för registreringar som gjorts enligt den tidigare lagen, under en övergångsperiod, till den 31 mars 1989.
- 9 Vid den tidpunkt då talan väcktes vid den nationella domstolen uppfyllde sökandenas 95 fiskefartyg inte ett eller flera av de villkor för registrering som föreskrivs i artikel 14 i 1988 års lag och kunde således inte registreras i det nya registret.
- 10 Eftersom dessa fartyg skulle förlora sin rätt att fiska från den 1 april 1989 väckte sökandena talan vid High Court of Justice, Queen's Bench Division, den 16 december 1988 och begärde prövning av om del II i 1988 års lag kunde anses förenlig med gemenskapsrätten.
- 11 För att kunna avgöra denna tvist har High Court of Justice ställt följande tolkningsfrågor till domstolen:

### *”Fråga 1*

Har gemenskapsrätten någon inverkan på de villkor som en medlemsstat fastställer i de bestämmelser som den antar för att reglera vilka fartyg som har laglig rätt att registreras i den medlemsstaten, att föra dess flagg och att ha dess nationalitet?

### *Fråga 2*

Mot bakgrund av gemenskapsrättsliga bestämmelser och principer, och särskilt (men inte enbart) förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet, etableringsrätten och proportionalitetsprincipen, har då en medlemsstat rätt att som villkor för registrering av fiskefartyg i den medlemsstaten och för tillstånd att föra det landets flagg föreskriva att

- a) den formella äganderätten (legal title) till fartyget antingen uteslutande skall innehas av personer som är medborgare i den medlemsstaten och som är bosatta och har hemvist där eller innehas av ett bolag där minst 75 % av aktiekapitalet ägs av formella ägare (legal owners) och av verkliga ägare (beneficial owners) som är medborgare i den staten och som är bosatta och har hemvist där och där minst 75 % av bolagets styrelseledamöter är medborgare och har sin bosättning och hemvist i den staten (nedan kallat ”behörigt bolag”), och att

- b) den verkliga äganderätten (beneficial ownership) till fartyget till minst 75 % innehas av personer som är medborgare i den medlemsstaten och som är bosatta och har hemvist där eller till 100 % innehas av ett eller flera behöriga bolag eller till viss del innehas av ett eller flera behöriga bolag under förutsättning att minst 75 % av den återstående äganderätten till fartyget innehas av personer som är medborgare i den medlemsstaten och som är bosatta och har hemvist där, och att
- c) fartygets ledning finns inom den medlemsstaten och att dess operationer leds och kontrolleras därifrån, och att
- d) fartygets befraktare, ledning eller operatör är en person som är medborgare i den medlemsstaten och som är bosatt och har hemvist där eller är ett behörigt bolag,

när inget undantag föreskrivs i förhållande till medborgare från andra medlemsstater, bortsett från att medlemsstaten har befogenhet att undanta en enskild person från kravet på medborgarskap med beaktande av hur länge han har varit bosatt i den medlemsstaten och varit verksam inom fiskerinäringen där?

### *Fråga 3*

Har det någon betydelse för svaret på den andra frågan att det finns nationella fångstkvoter som tilldelas medlemsstaterna i överensstämmelse med gemenskapens politik när det gäller fiske?

### *Fråga 4*

Har det någon betydelse för svaret på fråga 2 och 3 att genomförandet av bestämmelsen i fråga har syftat till och fått till följd att en rad fiskefartyg som, omedelbart innan denna bestämmelse trädde i kraft, var vederbörligen registrerade i den ifrågavarande medlemsstaten och hade beviljats tillstånd att fiska av den staten och vars verkliga äganderätt (beneficial ownership) i stor utsträckning innehas av medborgare i en annan medlemsstat som är bosatta och har hemvist i den staten, inte längre uppfyller villkoren för att få föra den förstnämnda statens flagg, vilket medför att de inte längre uppfyller villkoren för att få fiska på de kvoter som tilldelats den förstnämnda medlemsstaten i enlighet med gemenskapens politik när det gäller fiske, om inte äganderätten till fartyget och dess ledning överförs till medborgare i den

förstnämnda medlemsstaten som är bosatta där och har hemvist där i överensstämmelse med vad som föreskrivs i den nämnda bestämmelsen?”

- 12 För en utförligare redogörelse för omständigheterna i tvisten vid den nationella domstolen, rättegångens förlopp och de till domstolen ingivna yttrandena hänvisas till förhandlingsrapporten. Handlingarna i målet i dessa delar återges i det följande endast i den mån domstolens argumentation kräver det.

### Angående den första frågan

- 13 Det skall inledningsvis påpekas att det på gemenskapsrättens nuvarande stadium är medlemsstaterna som har behörighet att bestämma villkoren för registrering av fartyg. Vad gäller fiskefartyg fastslog domstolen i sin dom av den 19 januari 1988 i mål 223/86 Pesca Valentia, punkt 13 (Rec. s. 83) att bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 101/76 av den 19 januari 1976 om fastställande av en gemensam strukturpolitik för fiskerinäringen (EGT L 20, s. 19, fransk version; svensk specialutgåva, del 04, volym 01) avser fiskefartyg som ”för en medlemsstats flagg” och som är ”registrerade” inom gemenskapen, men att det åligger medlemsstaterna att definiera dessa begrepp i sin lagstiftning.
- 14 Det skall emellertid erinras om att en medlemsstat är skyldig att utöva sin resterande behörighet i överensstämmelse med gemenskapsrätten, se bl.a. dom av den 7 juni 1988 i mål 57/86 Grekland mot kommissionen, punkt 9 (Rec. s. 2855) och dom av den 21 juni 1988 i mål 127/87 kommissionen mot Grekland, punkt 7 (Rec. s. 3333).
- 15 Förenade kungarikets, Belgiens respektive Greklands regering har dock gjort gällande att det förhåller sig annorlunda när det gäller den behörighet som varje stat tillerkänns enligt folkrätten att själv definiera villkoren för att ett fartyg skall beviljas rätt att föra dess flagg. De åberopar i detta avseende artikel 5.1 i Genèvekonventionen av den 29 april 1958 om det öppna havet (United Nations Treaty Series 450, nr 6465) som har följande lydelse:

”Varje stat fastställer de villkor som skall uppfyllas för att ett fartyg skall erhålla dess nationalitet samt villkoren för att fartyg skall registreras på dess territorium och erhålla rätt att föra dess flagg. Fartygen har den statens nationalitet vars flagg de har tillstånd att föra. Det måste föreligga ett verkligt samband mellan staten och fartyget; staten skall i tekniska,

administrativa och sociala frågor effektivt utöva sin jurisdiktion och kontroll över fartyg som för dess flagg.”

16 Detta argument kan endast godtas om gemenskapsrättens krav avseende medlemsstaternas utövande av deras behörighet när det gäller registrering av fartyg strider mot regler i internationell rätt.

17 Den första frågan som den nationella domstolen har ställt skall således besvaras enligt följande. På gemenskapsrättens nuvarande stadium är det medlemsstaterna som, i överensstämmelse med allmänna regler i internationell rätt, skall fastställa de villkor som måste uppfyllas för att ett fartyg skall registreras i deras register och för att detta fartyg skall beviljas rätt att föra deras flagg, men när medlemsstaterna utövar denna behörighet måste de iakttta reglerna i gemenskapsrätten.

### Angående den andra frågan

18 Med den andra frågan önskar den nationella domstolen utröna om de tre villkor som 1988 års lag föreskriver för registrering av fiskefartyg i Förenade kungariket är förenliga med gemenskapsrätten. Frågan måste således förstås på följande sätt:

”1. Skall gemenskapsrätten och särskilt bestämmelserna om etableringsrätt, förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet och proportionalitetsprincipen tolkas så att de utgör hinder för att en medlemsstat ställer villkor för registrering av ett fiskefartyg i dess nationella register som innebär

- a) att fartygets ägare (legal owners och beneficial owners), befraktare, ledning och operatörer skall vara medborgare i den medlemsstaten eller bolag som bildats i den staten och, i det sistnämnda fallet, att minst 75 % av aktiekapitalet i ett sådant bolag skall innehas av medborgare i den medlemsstaten eller av bolag som uppfyller samma villkor samt att 75 % av styrelseledamöterna i bolaget skall vara medborgare i den medlemsstaten,



- b) att nämnda ägare (legal owners och beneficial owners), befraktare, ledning, operatörer, aktieägare och styrelseledamöter, allt efter omständigheterna, skall vara bosatta och ha hemvist i den medlemsstaten,
- c) att det ifrågavarande fartygets ledning skall finnas inom den medlemsstatens territorium och att fartygets operationer skall ledas och kontrolleras därifrån?

2. Skall den ovan ställda första frågan besvaras annorlunda om det föreskrivs att det finns möjlighet att undanta en enskild person från kravet på medborgarskap med beaktande av den tid han har varit bosatt i den ifrågavarande medlemsstaten och varit verksam inom fiskerinäringen där?"

*Villkoret avseende medborgarskap, bosättning och hemvist (punkt 1 a och b i den andra frågan, såsom den omformulerats ovan)*

- 19 Under den muntliga förhandlingen har kommissionen gjort gällande att registreringen av ett fartyg i sig utgör en form av etableringshandling i den mening som avses i artikel 52 och följande i fördraget och att reglerna om etableringsfrihet därför är tillämpliga.
- 20 Det skall i anslutning till detta påpekas att begreppet etablering, i den mening som avses i artikel 52 och följande i fördraget, innebär faktiskt utövande av en ekonomisk verksamhet genom en fast inrättning i en annan medlemsstat under obestämd tid.
- 21 Registreringen av fartyg innebär följaktligen inte nödvändigtvis en etablering i den mening som avses i fördraget, särskilt när fartyget inte används för att utöva en ekonomisk verksamhet eller när ansökan om registrering görs av en person, eller för en persons räkning, som inte är etablerad i den berörda staten och som inte har för avsikt att etablera sig där.
- 22 När fartyget däremot är ett instrument för att utöva en ekonomisk verksamhet som inbegriper en fast inrättning i den berörda staten kan registreringen av fartyget inte särskiljas från utövandet av etableringsfriheten.

- 23 Härav följer att de villkor som ställs för registrering av fartyg inte får utgöra något hinder för etableringsfriheten i den mening som avses i artikel 52 och följande i fördraget.
- 24 Förenade kungarikets respektive Belgiens regering gör dock gällande att registreringen av ett fartyg i en medlemsstat inte är en nödvändig förutsättning för etablering i den staten, eftersom fysiska personer eller bolag inte är förhindrade att låta fartyg, även fiskefartyg, operera från t.ex. Förenade kungariket i samband med verksamhet som har anknytning till det landets territorium; en sådan etablering i Förenade kungariket skulle nämligen vara möjlig för varje fartyg som är registrerat i en av de andra medlemsstaterna.
- 25 Detta argument kan inte godtas. Enligt artikel 52 andra stycket i fördraget skall etableringsfriheten innefatta "rätt att starta och utöva verksamhet som egenföretagare ... på de villkor som etableringslandets lagstiftning föreskriver för egna medborgare ..."
- 26 Förenade kungarikets, den belgiska, den danska och den grekiska regeringen är av den uppfattningen att fördraget inte utgör hinder för ett krav på medborgarskap av det slag som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, eftersom det endast kan röra sig om diskriminering på grund av nationalitet när lagstiftningen i en medlemsstat behandlar rättssubjekt olika beroende på deras nationalitet. I målet i fråga rör det sig dock inte om en diskriminerande behandling på grund av nationalitet utan om ett villkor som skall uppfyllas för beviljande av nationalitet och på detta område kan medlemsstaterna fritt besluta vilka de beviljar eller vägrar deras nationalitet, oavsett om det rör sig om fysiska personer eller fartyg.
- 27 I detta sammanhang skall det påpekas att när det gäller fartyg, som inte är rättssubjekt, har begreppet "nationalitet" en annan betydelse än när det gäller fysiska personer.
- 28 Förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet, som när det gäller etableringsrätten bland annat fastställs i artikel 52 i fördraget, avser skillnader i behandling av fysiska personer som är medborgare i medlemsstater liksom skillnader i behandling av bolag som med stöd av artikel 58 likställs med sådana fysiska personer.

- 29 Följaktligen skall varje medlemsstat vid utövandet av sin behörighet att definiera de villkor som krävs för att bevilja ett fartyg sin "nationalitet", iakttä forbudet mot diskriminering av medlemsstaternas medborgare på grund av deras nationalitet.
- 30 Härav följer att artikel 52 i fördraget utgör hinder för att det ställs villkor av det slag som är aktuellt i målet vid den nationella domstolen, som innebär att fysiska personer som äger ett fartyg eller är fartygets befraktare, och när det gäller ett bolag, aktieägarna och bolagets styrelseledamöter, skall ha en viss bestämd nationalitet.
- 31 Ett sådant villkor strider också mot artikel 221 i fördraget som föreskriver att medlemsstaterna skall ge medborgare i andra medlemsstater samma behandling som sina egna medborgare med avseende på kapitalplacering i bolag som avses i artikel 58.
- 32 Vad gäller villkoret att fartygets ägare, befraktare, ledning och operatörer, och när det gäller bolag, aktieägarna och styrelseledamöterna skall vara bosatta och ha hemvist i den medlemsstat där fartyget skall registreras, finns det anledning att konstatera att ett sådant villkor, som inte är berättigat på grund av de rättigheter och skyldigheter som följer av att fartyget beviljas tillstånd att föra landets flagg, leder till diskriminering på grund av nationalitet. Majoriteten av medborgarna i den berörda staten är nämligen bosatta och har hemvist i den staten och de uppfyller således automatiskt detta villkor, medan medborgare i andra medlemsstater i de flesta fall måste flytta sin bosättning och hemvist till den berörda staten för att uppfylla kraven i dess lagstiftning. Härav följer att ett sådant villkor strider mot artikel 52.
- 33 Härav följer att bestämmelserna i gemenskapsrätten och särskilt artikel 52 i EEG-fördraget utgör hinder för att en medlemsstat som villkor för registrering av ett fiskefartyg i dess nationella register kräver: a) att fartygets ägare (legal owners och beneficial owners), befraktare, ledning och operatörer skall vara medborgare i den medlemsstaten eller bolag som bildats i den staten och, i det sistnämnda fallet, att minst 75 % av aktiekapitalet i ett sådant bolag skall innehas av medborgare i den medlemsstaten eller av bolag som uppfyller samma villkor och att 75 % av bolagets styrelseledamöter skall vara medborgare i den medlemsstaten, b) att nämnda ägare (legal owners och beneficial owners), befraktare, ledning, operatörer, aktieägare och styrelseledamöter, allt efter omständigheterna, skall vara bosatta och ha hemvist i den medlemsstaten.

*Villkoret avseende platsen för fartygets driftställe, ledning och kontroll (punkt 1 c i den andra frågan, såsom den omformulerats ovan)*

34 I detta hänseende är det tillräckligt att notera att ett villkor för registrering av ett fartyg som går ut på att fartygets ledning skall finnas inom och dess operationer ledas och kontrolleras från den medlemsstat där fartyget skall registreras, är ett villkor som i huvudsak sammanfaller med begreppet etablering i den mening som avses i artikel 52 och följande i fördraget, som förutsätter en fast inrättning. Härav följer att dessa artiklar som definierar innebörden av etableringsfriheten inte kan tolkas så att de utgör hinder för ett sådant villkor.

35 Ett sådant villor är dock inte förenligt med dessa bestämmelser om det tolkas så att registrering är uteslutet vid en sekundär etablering, då ledningen för fartygets verksamhet i den stat där registreringen skall ske agerar efter instruktioner från ett beslutsfattande centrum i den medlemsstat där den primära etableringen finns.

36 Den fråga som den nationella domstolen har ställt skall således besvaras enligt följande. Gemenskapsrätten utgör inte hinder för att en medlemsstat som villkor för registrering av ett fiskefartyg i sitt nationella register kräver att det ifrågavarande fartygets ledning skall utövas från den medlemsstatens territorium och att dess operationer skall dirigeras och kontrolleras därifrån.

*Möjligheten till undantag från villkoret avseende medborgarskap (punkt 2 i den andra frågan, såsom den omformulerats ovan)*

37 Denna del av frågan syftar huvudsakligen till att utröna om det faktum att den behöriga ministern i en medlemsstat har möjlighet att undanta en enskild person från kravet på medborgarskap med beaktande av den tid han har varit bosatt i den medlemsstaten och varit verksam inom fiskerinäringen där, innebär att en bestämmelse, som föreskriver att det som villkor för registrering av ett fiskefartyg ställs krav på medborgarskap och krav på bosättning och hemvist, blir förenlig med gemenskapsrätten.

- 38 Det skall i detta sammanhang erinras om att enligt domstolens fasta rättspraxis kan enbart det faktum att den behöriga myndigheten får besluta om undantag eller dispens inte berättiga en nationell åtgärd som strider mot fördraget, även om denna befogenhet utnyttjas generöst, se t.ex. dom av den 24 januari 1978 i mål 82/77 Van Tiggele (Rec. s. 25) och dom av den 16 december 1980 i mål 27/80 Fietje (Rec. s. 3839).
- 39 Den fråga som den nationella domstolen har ställt skall således besvaras enligt följande. Det faktum att den behöriga ministern i en medlemsstat har möjlighet att undanta en enskild person från villkoret avseende medborgarskap med beaktande av den tid han har varit bosatt i den medlemsstaten och varit verksam inom fiskerinäringen där, innebär inte att en bestämmelse, som föreskriver att det som villkor för registrering av ett fiskefartyg ställs krav på medborgarskap och på bosättning och hemvist, blir förenlig med gemenskapsrätten.

### Angående den tredje frågan

- 40 Det skall först erinras om att domstolen i domarna av den 14 december 1989 i mål C-3/87 Agegate (Rec. s. 4459) och i mål C-216/87 Jaderow (Rec. s. 4509) har fastslagit att medlemsstaterna vid utövandet av deras behörighet att fastställa närmare bestämmelser för utnyttjandet av kvoterna kan bestämma vilka fartyg i deras fiskeflotta som skall tillåtas fiska på deras nationella kvoter, förutsatt att de kriterier som tillämpas är förenliga med gemenskapsrätten. I den sistnämnda domen fastslog domstolen bland annat att en medlemsstat kan fastställa villkor som syftar till att säkerställa att fartyget har en verklig ekonomisk anknytning till den staten, i den mån denna anknytning endast rör relationen mellan det fartygets operationer i samband med fiske och den befolkning som är beroende av fisket samt därmed sammanhörande industrier.
- 41 Det skall därefter påpekas att en nationell lagstiftning om registrering av fartyg, som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, inte syftar till att fastställa närmare bestämmelser för utnyttjandet av kvoter. Oavsett vilket syfte som den nationella lagstiftaren har haft, kan en sådan lagstiftning inte anses berättigad på grund av att det finns ett gemenskapssystem med nationella kvoter.

42 Den tredje frågan skall således besvaras enligt följande. Det gällande systemet med nationella kvoter påverkar inte det svar som givits på den andra frågan.

### Angående den fjärde frågan

43 Den fjärde frågan har endast ställts för det fall domstolen skulle anse att gemenskapsrätten inte utgör något hinder för att det ställs sådana villkor avseende medborgarskap, bosättning och hemvist som de som är föremål för tvisten i den nationella domstolen. Eftersom detta inte är fallet saknas det anledning att besvara den fjärde frågan.

### Rättegångskostnader

44 De kostnader som har förorsakats Förenade kungarikets, Belgiens, Danmarks, Tysklands, Greklands, Spaniens respektive Irlands regering samt Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

### DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 10 mars 1989 förts vidare av High Court of Justice of England and Wales – följande dom:

- 1) På gemenskapsrättens nuvarande stadium är det medlemsstaterna som, i överensstämmelse med allmänna regler i internationell rätt, skall fastställa de villkor som måste uppfyllas för att ett fartyg skall registreras i deras register och för att detta fartyg skall beviljas rätt att föra deras flagg, men när medlemsstaterna utövar denna behörighet måste de iaktta reglerna i gemenskapsrätten.

- 2) Bestämmelserna i gemenskapsrätten och särskilt artikel 52 i EEG-fördraget utgör hinder för att en medlemsstat som villkor för registrering av ett fiskefartyg i dess nationella register kräver: a) att fartygets ägare (legal owners och beneficial owners), befraktare, ledning och operatörer skall vara medborgare i den medlemsstaten eller bolag som bildats i den staten och, i det sistnämnda fallet, att minst 75 % av aktiekapitalet i ett sådant bolag skall innehas av medborgare i den medlemsstaten eller av bolag som uppfyller samma villkor och att 75 % av bolagets styrelseledamöter skall vara medborgare i den medlemsstaten, b) att nämnda ägare (legal owners och beneficial owners), befraktare, ledning, operatörer, aktieägare och styrelseledamöter, allt efter omständigheterna, skall vara bosatta och ha hemvist i den medlemsstaten.
- 3) Gemenskapsrätten utgör inte hinder för att en medlemsstat som villkor för registrering av ett fiskefartyg i sitt nationella register kräver att det ifrågavarande fartygets ledning skall utövas från den medlemsstatens territorium och att dess operationer skall dirigeras och kontrolleras därifrån.
- 4) Det faktum att den behöriga ministern i en medlemsstat har möjlighet att undanta en enskild person från villkoret avseende medborgarskap med beaktande av den tid han har varit bosatt i den medlemsstaten och varit verksam inom fiskerinäringen där, innebär inte att en bestämmelse som föreskriver att det som villkor för registrering av ett fiskefartyg ställs krav på medborgarskap och på bosättning och hemvist, blir förenlig med gemenskapsrätten.
- 5) Det gällande systemet med nationella kvoter påverkar inte det svar som givits på den andra frågan.

|          |                    |                 |                     |
|----------|--------------------|-----------------|---------------------|
| Due      | Mancini            | O'Higgins       | Moitinho de Almeida |
|          | Rodríguez Iglesias | Díez de Velasco | Slynn               |
| Kakouris | Joliet             | Grévisse        | Zuleeg              |

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 25 juli 1991.

J.-G. Giraud  
Justitiesekreterare

O. Due  
Ordförande